

Uudistettu

Kylän - Asetus

Isonkyrön pitäjässä.

Nikolainkaupungissa.
S. W. Unggrenin kirjapainossa 1893.

§ 1.

Maanviljelystöitten ja hyvän järjestyksen edesauttamiseksi pitäjässä ja kyläkunnissa erittäin, tulee pitäjäs jaettavaksi wiisain, taikka olemaan jo jaetuissa Oltermannin läänissä, joissa kylän oikeus asetetaan, johonka kuuluu Yksi Oltermanni ja Kaksi Lautamiestä, jotka joka toisena vuonna Kylänmiehiltä uloswalitaan kunniallisuudesta, rehellisyydestä ja hyivistä tawoista hywin tutuista Talon Sjännistä kussakin kyläkunnassa, joidenka wiiden (5) Kublan sikon haastolla tulee tätä toimitusta päällensä ottaa ja kahtena wuotena edesjaisoa. Jos yksi näin walittu Oltermanni, taikka Lautamies eli Lautamiehet olisimat jääwin alaiset tutkimaan edestulewata asiata, mahtaan kohta walita heidän sijaansa toiset, joiden tulee tutkia sen edessä olewan asian, ja tämän Asetuksen jälkeen päättää.

§ 2.

Oltermannilla on walta, koska hän sen tarpeelliseksi hawaitsee, eli joltakulta kyläkunnassa asuwaiselta pyytään, kokoon kutsua kylänmiehet, sen kaltaisista asioista keskustelemaan, jotka koskewat kylän yhteisiin tarpeisiin, erinomat-
tain maanviljelykseen, ja sen etua tarkoittawat. Kokoonkutsumus tapahuu Oltermannin saunan eli kapulan kautta, joka ilman wiivytystä pitää yhdeltä talon asujamelta kuljetettaman toisen tykö wiidenkymmenen (50) kopeekan sikon haastolla huolimattomalle joka saunan huolimattomuuden kautta kadottaa wetäköön salkkoa kaksi (2) Kublaa.

Se tällä tawalla käsketty, joka ilman laillista estettä kokouksesta pois jää, wetäköön salkkoa wiisikolmattakym-

mentä (25) kopeekkaa, olkoon sittenkin velkapää tiedustelemaan mistä asioista keskusteltu ja päätetty on, ja sen täyttämään. Samoin olkoon se kutsumuksen ja kokouksen alla kotoansa pois olewa, welvollinen tiedustelemaan päätetystä asiasta ja sitä toisten kansja telemään. Jos Ultermanni eli hänen lautamiehensä kokouksesta poisjää wetäköön Ultermanni sakkoa seitsemänkymmentäwiisi (75) ja hänen lautamiehensä 50 kopeekkaa kumpikin. Jos joku sen alla itsensä sopi mattomasti käyttää sanoissa ja töissä Ultermannia, hänen lautamiehiänsä eli muita kylänmiehiä vastaan wetäköön sakkoa yhden (1) rublan ja 50 kopeekkaa; ja tulee Ultermannin laillisessa järjestyksessä lain ja oikeuden tehtäväksi kruunun palvelian tykönä edesantaa sitä rikollista, niin hywin juopumuudesta, kuin muista rikofista.

§ 3.

Jos maanwiljeliöitten välillä eri Ultermannin lääneistä ylösnousta riita josjaksussa asiassa, joka kylän oikeudelta taitaan ojentaa, on jommallakummalla asianomaisella Ultermannilla oikeus, että määrätyle päiwälle ja paikalle käskää toisen läänin Ultermannin ja Lautamiehet, ynnä kaikki muut asianomaiset, edellisessä § määrätyllä sakon haastolla; jossa tilassa se jääwäämätöin Ultermanni lautamiehistänsä kansja mahtaa asian tutkia ja päättää.

§ 4.

Etta jokainen mahtais nauttia suojeluksen ja rauhan tiluksillansa, niin pitää kaikki aidat, joko ne owat liwestä taikka aidakista, kartanoitten, wainioin, luhtain ja halain ympärillä täydellisessä ja hyvässä tilassa pidettämän, jota vastaan Ultermannin ynnä kylän lautamiesten kansja, sylsillä ja lewäillä, eli myös useimmin wuodessa, kussa niin tarpeelliseksi löytään, ja joku kylänmiehistä sitä waatii, pitää aitain katselemusta toimittaman, jossa kaikki puutokset pitää tarkasti waarinotettaman. Se kuin silloin kelwottomaksi löytyy, pitää asianomaiselta sen ajan sisällä kuin Ultermanni määrää täydelliseen tilaan pantaman. Edes-

wastauksesta tässä katso kirkkokunnan oikeuden päätöstä. 1) Myöskin on se Oltermannin welvollisuus että wastakoisen kustannuksen päälle antaa puutokset parata: peräänkatsojokoon myös ettei kellenkään määräyttä tapahdu, vaan että jokainen ylös pitää aitaansa lain jälkeen. Jossa taas joku aita rehto ei keltäkään ylhäälläpitääksi omisteta eikä jakokirjaa sen päälle löydy, eikä millään tavalla selkeyttä saada kenenkään sen ylös panna ja ylhäälläpitää tulee, pitää Oltermannin, koska hänen syyninsä syksyllä syyskuussa tapahtuu, kolmen viikon sijällä toimittaman aita-jaon 2 rublan sakon haastolla. 2) Ja kaiken kustannuksen maan omistajitten päälle jakamaan, ja sillä wäljajalla samalla sakon haastolla päällepanna maan omistajat sen aita rehdon yhteisesti ylösauttamaan.

§ 5.

Koska aita wainioin, luhtain, hakain ja laiturimitten ympärillä tuulelta kaatuu, taikka waltian kautta alaspalannut on, pitää se kohta ilman wiivyytystä omistajalta awulliseksi ylös panna. Joka sen laiminhyö, sitte kuin hän, taikka itse siitä on tiedon saanut, eli Oltermannilta taikka naapurilta siitä tyhjänä on, wetäkön sakkoa 5 kopeekkaa joka syleltä ja palkittoon siinä siwussa wahingon Oltermannin ja kylän lautamiesten arwion jälkeen.

1) Sen pitäjän sowniossa määrätyn sakon siaan 5 kopeekkaa syleltä langennutta aita on kirkkokunnan oikeus jälkeen elämiseksi jättänyt kuning. Ustuksen siitä 9 p. Helmikuussa 1802 aitaamisen welvollisuudesta ja sen 11 § joka näin kuuluu: „Mitä kylwöwainioitten, luhtain ja kaswantomaitten ympärillä pitää kaikkina aikoina wuodesta asianomaisilta ylläpidettämän kelpollisessa tilassa, ja metsäin, utmarkkein ja hakain aidat, jotka talwisaitana kaiken kaltaisista sivistä lankeewat, pitää ylösauttaman, niin pian kuin routa maasta on lähtenyt.

Joka tämän laiminhyö, wetäkön sakkoa yhden riikin talterin, ja 32 shillingiä jaettawaksi maan omistajan, joka päälle kantaa, ja pitäjän waiwaisten wälillä. Jos wahinko senkaltaisen huolimattomuuden kautta tapahtuu, palkittoon se huoletoin wahingon, ja olkoon langennut kassinfertaijeen saksoon“.

2) Tämä sakko oli pitäjän sowniossa maan omistajan päälle määrätty, mutta kirkkokunnanoikeudelta Oltermannin päälle muutettu.

§ 6.

Aitain wäriwaltaisesta hajottamisesta jalko yhteisessä laisja rakennuksen kaaren 5 luvussa 8 § määrätty kihlakunnan oikeudelta katsottu ulottuwaisiksi aitain suojelukseen.

§ 7.

Kaikki weräjät ja reijät kylwettyihin wiljelyksiin, luh-tiin ja hakoibin pitää kohta kewäimen tultua tilallensa ja kiinni pantaman, ja myös kaikki talwi teitten aukiomet aidassa tutkittaman ja yhdistykseen aidan kanssa, samalla tavalla kuin itse aita pantaman 1 rublan jakon haastolla. Kusja ei laillista tietä eli kulkua ole, ei myös mahdeta aitaan reikää tehdä. Samalla jakon haastolla ei lukaan mahda weräjää jälkeensä auki jättää.

§ 8.

Ne lasku ja farkain ojat, jotka hawaitaan tarpeelliseksi, pitää aina woimassa pidettämän, että wesi niiden kautta mahtaa wapaasti ja ilman estettä poislaskea; joitten ylitsen syyni kahdesti wuodessa pidettämän pitää. Kewäällä jälken roudan lähtemistä, hawaitaksi jorwinta weden juoksua, ja muistuttaaksi niiden ylösauttamista siinä mitä kelwotointa on; ja toisen kerran syksyllä peräänkatsoaksi kuinka kukin omaksi ja muitten hyödytykseksi on wellollisuutensa täyttänyt. Huolimaton wetäköön jalkoa 5 kopeekkaa jokaiselta syleltä kelwotointa ojaa. Kusja niin tapahtuu että rajanaapurein tilukset kohtaawat ja estävät weden juoksua, pitää kunkin alayuolessa oleman welkappään tilustensa läpitse awaamaan, kyllä lewiän ja sywän ojan weden wapaaksi laskuksi edellä mainitun jakon haastolla, ja maksakoon sitä paitsi hänen wastahakoisuutensa tähden palkatun ojan kaimajan työpalkan.

§ 9.

Jos joku padon vane, ja estää senkautta weden juoksun jo awatussa ja luodusja laskuojuassa, ilman että kylänmiehet kylän oikeudessa siihen suostuneet owat, wetäköön jalkoa 6 rublaa.

§ 10.

Kusja joku oman yksinäisen hyödytyksen suhteen kaimaa ojan toisen aidan alaattin, warustakoon hän ojan krin-

niillä taikka aidalla, ettei eläimiä sen kautta aitautseen sisälle pääse. Joka sen laiminlyö, wetäköön sakkoa 50 kopeekkaa ja palkitkoon wahingon OIdermannin oikeuden armion jälkeen.

§ 11.

Koska julanneesta limestä tultua tulwa wettä kewäillä tarwitaan poislaskea kylwetyistä pelloista, ojimisen kautta lumessa, niin tulee jokaisen jolla siinä kylwöä on, OIdermannin käskyn jälkeen siihen työhön yhden miehen lähettää. Joka sen laiminlyö wetäköön sakkoa 50 kopeekkaa.

§ 12.

Koska kylwön aika jylksyllä sisälle lankee, ja naapurit OIdermannilta siitä työsanotaan, pitää aidat wuoroauden sisällä warustettaman, weräjät tilallensa pantaman 1 rublan 50 kopeekan sikon haastolla; ja ei mitään itikoita saa koskaan kylwettyihin wainioihin sisälle päästettää. Joka sen kuitenkin tekee wetäköön sakkoa 25 kopeekkaa jokaiselta eläimeltä, paitsi wahingon palkkiota. Samalla sikon haastolla olkoon kullakin kielty, että poisottaa aidat sänkiwainioitten ympäriltä, jos ei kaikki naapurit siitä sopineet ole.

§ 13.

Koska luhdat owat niitetyt, ja heinä korjattu, mahdawat omistajat maansa suuruuden ja tapahtuneen sowingin jälkeen määrättyt itikkansa jylksyllä sinne syömään päästää; ei kuitenkaan saa jenkaltainen syöttäminen, wahingoksi tulewan wuoden heinänsä kaswolle, pitkitettää edemmäs sitä 15 päivää syyskuussa 50 kopeekan sikon haastolla jokaisesta eläimestä, wähemmällä kuin että kaikki maan omistajat siihen suostuneet owat. Mutta jos se jolla ei osaa luhdassa ole, sinne eli muihin tiluksin itikkansa sisälle päästää, olkoon se ennen eli jälkeen nyt mainittua aikaa, wetäköön sakkoa 2 rublaa jokaiselta itikalta, paitsi wahingon palkkiota OIdermannin päätöksen jälkeen. Edellä mainitun sikon haastolla olkoon kaikki syöttäminen niissä kewäillä ja ennen heinänsä tekoa kielty poiskielty. Mitä syöttöön yhteisissä eloisissa korjatuisissa sänki wainioissa tulee, niin pi-

tää asianomaisten Oltermannin tykönä sopia ajasta, itikoista ja niitten luvusta, ennenkuin syöttäminen saa niissä tapahtua, määrättyllä jakon haastolla 1 rubla 50 kopeekkaa.

§ 14.

Karjan kajat ja muut tiet yhteisillä tiluksilla, jotka jaetut ovat, pitää asianomaisilta avullisessa tilassa ylläpidettämän, niin hywin tien kuin siltain puolesta, 1 rublan 50 kopeekan jakon haastolla huolettomalle. Mutta jakamattomat tiet pitää niiltä, jotka niitä nauttivat ja tarvitsewat, yhteisesti ylläpidettämän, niin että jokainen katutilakunta määrätynä päivänä lähettää yhden miehen tien työhön; vastahakoisen edestä mahdetaan kohta palkata, ja olkoon hän ilman sitä 1 rublan 50 kopeekan jalkoon langennut. Samoin olkoon myös talwiteitten kansja.

§ 15.

Ruussa tawallinen on, että naapurit yhteiseen aitaukseen kylwäwät hernehiä eli naurihia, ei mahda yksikään sallia lapsensa taikka muun wäkinsä mennä sinne hernehiä eli naurihia ottamaan; mutta jos sen tapahtuman pitää joltakulta maan omistojalta, tulee hänen naapureillensa siitä tyköfanoa, ettei wäärhyttä mahda tapahtua, eikä naapurein pelto poljettaiji. Joka tätä vastaan rikkoo wetäköön 50 kopeekkaa jalkoa, ja wanhemmat maksakoot jakon lastensa puolesta.

§ 16.

Ruussa karjan paimenta pidetään, pitää kylällisten yhteisesti siitä sopiman, niinkuin he sen soweliaammaksi ja parhaksi löytäwät; ja ei pidä yhdenkään, jonka eläimet samalla maalla ja laitumella käywät, karjan paimenen pitämisestä itsiänsä esittelemän 1 rublan jakon haastolla. Kesä käyntiin yhteisille laitumille ei mahda kukaan wieraita eläimiä vastaanottaa 2 rublan jakon haastolla, jollei kairi maan omistajat siihen suostuneet ole.

§ 17.

Jolla on ja joka pitää senkaltasia eläimiä, mistä niistä he olla mahtavat, irtainna, jotka owat aiturit, ja joita ei lailliset aidat woi estää yhteisistä eli yksinäisistä

aitauksista, wetäköön salkkoa senlaatuiseksi valtoimesta eläimestä joka erän 1 rublan 50 kopeekkaa, paitsi wahingon palkkiota.

§ 18.

Huoneiden rakennuksissa pitää waariinotettavaan, ettei niitä koskaan raketa ylös liki toinen toistansa, joista walfian waaroissa suuri wahinko tulee. Ja ei mahda kenkään uutta rakennusta eteensä ottaa, ennenkuin Oltermanni ja kylän lautamiehet ynnä kylänmiesten neuwolla owat määränneet ne paikat, joissa nämät huoneet taitawat wapaahimmin waarasta seisoa. Samoin olkoon kielty että rakentaa walfia huoneita, niinkuin saunoja, riihettä ja pajoja, kowin liki wäen pihaa ja latofartanota. Joka tätä vastaan rikko olkoon senkaltaisen huolimattomuuden ja perään ajattelemattomuuden tähden jakon alainen 4 rublaan, paitsi wahingon palkittamisesta, jos joku sen kautta kärsii; ja olkoon welkapää ne ilman syynitä raketut huoneet soweliaampaan paikkaan siirtää.

§ 19.

Niinkuin walfian wahingon estämiseksi korkeimmasti tarpeelliseksi hawaitaan, että sawu tornit wähiinäkkin 3 kertaa wuodesja puhdistetaan, niin pitää Oltermannin syyni niitten ylitse pidettämän wiikolla ennen paaston aikaista Marian päivää, Johannes kastajan ja Mikkelin päiviä; ja kusja se silloin laiminlyöty on, wetäköön hän joka erältä 25 kopeekkaa salkkoa. Koska saman tarkoituksen woittamiseksi tarpeellinen on, että kaikki walfia pesät, erinomattain saunain, wiina köllien, ja riiehen kiukahat owat hywin ja puolen kynnärätä erillensä seinästä muuratut, niin olkoon jokainen, jolla toisin on, langennut 1 rublan ja 50 kopeekan salkkoon, ja olkoon Oltermanni welkapää syynissä sitä perään katjomaan. Riihten kiuwasten ylitse pitää kuitenkin sinä 1 p. Elokuussa erityinen syyni wuosittain pidettämän; ja kusja ne silloin puutoksen alaisna ja tätä asetusta vastaan löytywät, pitää ne alas hajotettaman, ja Oltermannilta yksi aika 8 päivään Elokuussa edespantaman, koska uusi kiuwas pesä pitää oleman ylös muurattu edellä mainitun jakon haastolla. Samalla jakon haastolla

olkoon kufin wellkapää pitämään riihen muurin suulla yhden rautapellin taitka sopivan laaka tiwen. Kusja kuitenkin pesät puutosten tähden hajotettaman pitää, tulee Oltermannin, omistajan kustannuksen päälle seuraansa ottaa 2 jääwäämätöintä todistajata.

§ 20.

Jokaisessa talosja pitää kahdet tikkapuut, yksi suurempi walkian waarasja nauttiwa kessi ynnä siinä rippuwan rautakahleen kansja, yksi tawallinen wähempi kessi, ja yksi lyhty kelwollisessa tilassa löytymän 50 kopeekan jakon haastolla jokaisen puuttuwaisen nyt mainitun kappaleen edestä. Koska talon asujan wastahakoisuudesta ei niitä itsellensä toimita, ostakoon Oltermanni niitä, ja toimittakoon hänelle maksoa vastaan.

§ 21.

Paljasta joittowalkiata ei pidä kannettaman huoneesten välillä, eikä myös tallihin, nawettahan, latoon eli muuhun ulkokuoneeseen. Näisjä huoneisja pitää kaikki tupakin polttaminen oleman kieltyy, niinkuin myös ulkona, wäen pihalla ja latokartanolla, koska kowa tuuli on, erinomattain kannettomilla piipuilla. Ei myös pidä walkiata sammuttamatta ja peräänklatiomatta jätettää mallasuoneisja, saunoisja ja wajoisja. Joka toisin tekee wetälöön jalkoa 2 rublaa. Sama jalko olkoon palkollisille, paitsi mitä laki jätää, koska asia lain tehtäväksi edesannetaan.

§ 22.

Oltermannin ja hänen lautamiehensä pitää, niinkuin 19 § sanottu on, kolme kertaa wuodesja katseleman kaikki walkia pesät kyläkunnassa, ja ne kuin silloin löytän niin kelwottomiksi, että walkian waara niiden kautta tulla taitais, pitää syynimiesten antaman hajottaa omistajan kustannuksen päälle, ja jakotettakoon hän sitä paitsi 1 rubla 50 kopeekkaa. Samassa tilassa mahtawat he myös peräänkatsoa että katot owat puhtaaksi lakastut; jossa se laiminlyöty on wetälöön omistaja jalkoa 25 kopeekkaa. Kusja taas katot ja malat owat niin wanhat ja lahoneet, että walkia niihin kewiästi syttyä taitaa, pitää omistaja tykö-

janottaman ne pian parata, ja wetäköön huolimattomuudenja tähden sakkoa 1 rublan.

Jos Oltermanni ja hänen lautamiehensä laiminlyöwät senkaltaista syyniä pitää, wetäköön Oltermanni sakkoa 5 rublaa ja kumpikin hänen lautamiehistänsä 2 rublaa 50 kopeekkaa. Jos joku heistä laillisesta syystä olisi estetty, niin pitää sen kuitenkin niiltä toisilta pidettämän edellä mainitun sakon haastolla.

§ 23.

Jokainen mahtaa tosin metsänsä kansja tarffa olla, niinkuin yhteinen laki siitä säättää; mutta Kruunun talot ja muut, joilla se vielä yhteydessä on, pitää, ennenkuin he tuoreita ja kaswawia puita kaatawat, nauttiman valaneita, kuivia, ja maassa makaawiatkin puita heidän tarpehisiinsa. Joka tätä vastaan rikkoo wetäköön sakkoa 2 rublaa. ¹⁾

§ 24.

Sen estämiseksi, ettei taloin omistajain metsät wottomain ihmisten wäkiwällä kautta, jotka harjoittawat lumatointa potaskaan polttoa ja tärpätin keittoa, ei mahtais häwitettää, niinkuin myös että poispoistaa syyt metsän walkioihin, on se jokaiselle sekä maan omistajalle, että hänen ala kuuluwaißillensa kielty, että sekä metsänsä tuhkaa polttaa; että kotona potaskaan keittää, kuin myös että koota pihloja ja siitä walmistaa hartsia ja tärpättiä, ennenkuin hän kirkossja on antanut tämän hänen aikomuksensa julistaa, ylösantain paikan kussa se toimitetaan. Samoin ei ole kelläkään oikeutta potaskaan eli tärpättiä keittää ostetusta tuhwasta eli pihasta ennenkuin täysi tieto on, että edellä mainitulla tawalla menetelty on. Joka tätä vastaan rikkoo wetäköön sakkoa 3 rublaa ja kadottaakoon puolen kalustansa. Kaikki tuhwan polttaminen Touko-, Kesä-, Heinä-, Elo- ja Syyskuussa olkoon peräti kielty 15 rublan sakon haastolla.

1) Tämä §, pitääjän ensimmäisestä jowinnosta wähän muutettu, on tässä ylhä otettu kihlakunnan oikeuden päätöksen kansja yhäpitäwäisesti.

§ 25.

Katjo kihlakunnan oikeuden päätöstä lopusja.

§ 26.

Jos, sittekuin Oltermanni on naapurit kokoon kutsunut, ja he owat keskenäns sopineet siitä työstä, kuin he silloin alkaa tahtowat, mikä hywänsä se olla mahdais, joku kyläkunnassa löydyis siinä wedäperäiseksi, wastahakoiseksi ja huolimattomaksi, jonka kautta ne muut tulisit töisjäsä es-tetyiksi, niin ei pidä heidän oleman welkapääät odottaman sitä kidaasta, waan olkoon heillä wapaus työnsä päättää, ja huolimattoman oja siinä myös toimittaa; ja syyttäköön tämä itsiäns siitä wahingoista, kuin hän sen kautta tulee kärsimään; jota vastaan hänen taikka muulla työllä eli kohtuullisella maksolla, Oltermannin ja kylän lautamiesten arwion jälkeen pitää muiden kylänmiesten waiwan palkit-semaan, wetäköön myös sakkoo 2 rublaa wastahakoisuus-densa tähden; mutta jos joku muu työteliäs ja toimikas asujan kylänsä jonkun kohdanneen hädän eli köyhyyden taikka muun woimattomuuden tähden, ei joutuissi yhtähaawaa täyttämään työtänsä, niinkuin kylän hyödytys ja tarwes waatii, nauttikoon apua naapureilta.

§ 27.

Niissä kylissä, joissa boställi taloja on, pitää niiden haltiaim eli asujain welwoitetut oleman, että samoin kuin muut maanwiljelijät, olla kuuliaiset kylän oikeuden päätökselle, kaikissa kuin tämä Kylän Asetus säättää.

§ 28.

Ei mahda yksikään koturia eli jotakuta huutoim alais-ta wäkeä tiluksillensa eli tykönsä vastaanottaa, ennenkuin naapurit siihen suostuneet owat. Joka tätä vastaan rik-ko wetäköön sakkoo 2 rublaa, ja olkoon kuitenkin welka-pää senkaltaista wäkeä poistoimittamaan jos kyläläiset sitä anowat ja päällesejowat.

§ 29.

Kusja kaffi eli usiammat kylät, eli myös talot eri-näisistä kylistä rajakuisin, owat wainioissa, luhdisja, kar-jan laitumisja, metsisjä ja takamaisja, pitää heidän kaik-kein osain puolesta, ja samoin jakkoin haastolla, oleman

welkapäät harjoittaman sitä järjestystä ja rauhaa naapurein ja kanssa, kuin tämä Kylän Usetus säätää; ja on se siis jokaisen Ultermannin welvollisuus peräänkatsoa että tämä Kylän Usetus jälkeen elätään. Mutta jos siinä riitaa Ultermannein waiheella ylöstulis, elikkä jollei yksi tahoi toisen työsanomista noudattaa siitä mitä parattaman eli tehtämän pitää, kutsukoon silloin kolme Ultermannia muista kyläkunnista, joilta senkaltaisesa tapauksesa päätettävä on, mitä tehtämän pitää. Mutta jos joku kuitenkin laiminlöis kohta täyttää, mitä niin päätetty on, antakoon silloin Ultermanni muitten kautta teettää sen wasahakoisen puolesta, ja maksakoon tämä työs kustannukten ja wetäköön 1 rublan 50 kopeekan sakon.

§ 30.

Että tämä Kylän Usetus sitä tarkemmin mahtais jälkeen elettyä tulla, niin ei pidä kenkään sillä taitaman itsiänsä estellä, että hänen lapsensa, palkollisensa ja koturin ja hänen tietämätänsä owat tätä vastaan rikkoneet; waan olkoon hän, joka talon isäntä on, welvollinen waastamaan kaiten edestä kuin hänen wärensä tätä vastaan rikkowat; jonka tähden isännän Ultermannin ja hänen lautamiesensä koettelemuksen jälkeen, pitää sakot ulosmaksaa, ja ottakoon hän maksjon palkollisen palkasta, ja työtää taikka rahaa kotureiltansa Ultermannin avulla. Mitä taas torppareihin tulee, mahtawat he itse waastata rikofjistansa tätä kylän Usetusta vastaan ja sakot maksaa, ja ne wasahakoiset ulosmittauksella etsittää.

§ 31.

Niinkuin ne hyödyllisimmätkin Usetukset ja sownnot huoneenhallituksessa owat sangen wahan hyödyttäväiset maakunnan asuwaiusten totisen hyödyn ja meneestyksen edesauttamiseksi, ellei tarikka ja wilpitöintä perään katsantoa siitä yidetä, että hywät tawat ja kristillinen meno kylissä ja huonekunnissa waarinotetaan; niin owat Ultermannit ja sen lautamiehet welwoitetut, että kukin läänisjansä rehbellijellä kiwaudella, tässäkin päällekatjannossa hywän järjestyksen ylitse walwoa. Ja kussa erehdyksiä ja rikofjia

Sakia vastaan barjoitetaan, pitää ne asianomaiselle virkamiehelle laintehtäväksi edesannettaman.

§ 32.

Kaikki ne sakot jotka tässä Kylän Asetuksessa määrätään, ja kylän Dikeudelta tuomitaan, pitää, ellei ne sakoitetut suosiolla maksaa, Oltermannilta ja hänen lautamiehitänsä panttaamisen kautta ulosotettaman. Sollei sakoitetulla löytyis tawaraa sakon maksoksi, niin pitää hänen työllä tawallista päivää palkkaa vastaan sen bywäksi telemaan sen tykönä kylässä kuin Oltermanni määrää. Kuitenkin pitää sillä sakoitetulla ja pantatulla, jos hänellä siihen syytä on, oleman awoin oikeus Kihlakunnan Dikeuden edessä walittaa kärsimisensä ylitse, ja oikeassa laillisessa järjestyksessä etsiä oikeuttansa. 1)

§ 33.

Sillä kylän oikeuden päätöksen kanssa tyytymättömyydellä on oikeus, että sittekuin hän sen kylän oikeuden edessä on ilmoittanut, ensi tulewissa käräjissä Kihlakunnan Dikeuden edessä walituksen sen ylitse edestuoda. Ja stämmätöön hän riitakumppaninsa, ilman että kylän oikeuden jäseniä stämmillä mawata, ellei erityiset syyt siihen johdusta anna. Jos joku laiminlyö, että ensi käräjissä sen jälkeen, kuin kylän oikeuden päätös yhtä kuukautta ennen käräjiä langetettiin, asian kihlakunnan oikeuden eteen wetää, olkoon hän oikeuttansa paitsi, että edespäin mainitun päätöksen ylitse walittaa; mutta jos kylän oikeuden päätös langetettiin wähemmän ajan kuin yhden kuukauden sijällä ensi käräjistä, niin on hänen walitusaikansa ulottuwa sen ylitse toiseen käräjään. 2)

§ 34.

Koska kaikki Sakit ja Asetukset ilman noudattamista owat turhat; sentähden, ja sen edesauttamiseksi, että tämä Kylän Asetus tulisi tarkasti jälkeen elätyksi, pitää Ssonky-

1) Tämä § myös muutettu on yhtäpitäväisesti kihlakunnan päätöksen kanssa sijalle otettu.

2) Määrä ajasta walittaa kylän oikeuden päätöksen ylitse tähän sijalle otettu kihlakunnan päätösfestä.

rön pitäjän walitut Oltermannit, kutsumisen päälle Pitäjän kirkkoherralta, kerran vuodessa, kokoontulla, että yhdistetyllä neuvolla pitäjän sääty personain ja muiden rehelliisten miesten kanssa, keskusteleman pitäjän yhteisestä parahasta ja sakkorahain käyttämisestä sen hyödytykseksi päättämän. Se Oltermanni ja hänen lautamiehensä, jotka tästä kokouksesta pois owat, ja laillista estettä pois jäämiseensä ei siinä anna tietä, jakoitettakoon Oltermanni 4 rublaan, ja lautamiehet kumpikin 2 rublaan. Tässä kokouksessa pitää myös tutkittaman, jos ja kuinka muodoin Oltermanni ja hänen lautamiehensä owat welvollisuudensa täyttäneet, ja jos toisin on, määrättyihin sakkoihin langetettavaan, niinkuin myös asianhaarain jälkeen waaroitettavaan welvollisuudensa täyttää.

§ 35.

Kaikki ne tässä Kylän Asetuksessa keisarillisissa banco assignationeissa ulospandut jakot jaetaan niin että Oltermanni ja hänen lautamiehensä saawat puolen, nimitäin Oltermanni neljännen osan ja lautamiehet kumpikin kahdeksannen osan; ja tykö lankee pitäjälle toinen puoli jakoista, jotka wiljellään sen parahaksi tawalla kuin yhteisessä kokouksessa päätetään; kuitenkin niitä salkkoja paitsi, joihin Oltermanni ja hänen lautamiehensä langetetaan; jotka jakot kokonansa tykölankeewat seurakunnan waiwaille, ja jotka, jollei niitä suosiolla makseta, panttaamisen eli ulosmittauksen kautta niinkuin 32 § sanottu on ulosotetaan, ja ulosmittaajalta kirkkoherralle pitäjässä jätetään waiwaisten kassoille hywäksi tehtäväksi.

§ 36.

Sakkorahoista, joihinka Oltermanni ynnä hänen lautamiestensä kanssa jonkun langettawat, ja jotka he vastaanottawat, ja pitäjän päälle lankeewan osan talleltawat, pitää heidän vuosittain tilin tekemän ei ainoastansa kylän miesten edessä, waan myös siinä joka wuotisesa yhteisessä Oltermannin kokouksessa, ja silloin myös sen pitäjän pääl-

le lankeeman osan jaloista poispuolestaan ja jättämän sille, joka läsnäolevilta uloswalitaan niitä tallettamaan pitäjän hyväksi.

Päätöskelppi

Tulee tästä Kylän Njetuksesta, voitetun laillisen wahwistuksen jälkeen ja sitteluin se on suomen kielelle kääntty 600 erikirjaa prantattawaksi. Sa pitää kustannus siihen sawuluwun jälkeen ulos käymän ja itsekultafin talon haltialta maksettaman tapahtuneen jaon jälkeen. Näistä kirjoista ulosjaetaan yksi kullekin talon asujamelle, ja loput talletetaan Pitäjän arkussa myytäväksi, ja hinta niistä mahtaan panna pitäjän kassaan.

Edellä käywäinen Kylän Njetus on laillisessa Pitäjän kokouksessa ylös luettu ja hyväksi löyty; joka tapahtui luffarin huoneissa Nsonkyrön pitäjän emäkirkolla s. 8 p. Lokakuussa 1832.

JOHAN REINH. AEJMELÄUS.

Henric Rein.	Jacob Pohto
Esajas Karhu.	Matts Marcko.
Samuel Penttala.	Samuel Knuuttila.
Matts Yli-Wendä.	Matts Mickilä.
Matts Wästinmäki.	Israel Kaukonen.
Matts Asu.	Jacob Ollila.

Kihlakunnan Oikeuden Wahwistus ja Päätös, annettu s. 15 p. Maaliskuussa 1833.

Niin kuin edellä kirjoitettu Kylän Njetus on Pitäjän miehiltä wapaehtoisesti päätetty; niin tulee se niin kuin

hyvää järjestystä ja maanviljelyksen ylös auttamista tar-
koittavainen kihlakunnan oikeudelta jälkeen elämiseksi wah-
vistetuksi; kuitenkin seuraavaisilla muutoksilla: että se 4 §
ulospantu jakko niille jotka ovat huolimattomat aitain
ylöspanemisesä tulee katoomaan ja 11 § Kuninkl Ajetuf-
sesä aitain panemisen welvollisuudesta siitä 9 p. Helmi-
kuusja 1802 seurattawaksi; niinkuin myös se samassa §
ulospantu jakko, jonka haastolla aita joko pitää toimitetta-
man, koskee ainoastansa Oltermanniin, jonka tulee siitä ja
kylän tarpeellisista asioista murheen pitää, ja kustannuksen
siitä kylän päälle jakaa. Se 6 § määrätty jakko kato-
oska ne erityiset sakot aitain järkemisestä, jotka 5 luvus-
ja 8 § rakennuksen karessa ovat ulospandut, katsotaan
ulottuwaksi aitain järkemistä estämään. Niinkuin wero-
taloin emistajilla on Ajetuksissa perustettu täysi hallitus-
sen oikeus taloinja alle kuuluwain maitten ylitse kaikkein
etuinsa kansja; niin koskee se 23 § ulospantu jakko ainoas-
tansa kruunun taloihin ja yhteisiin metsihin. Se 25 §
löytwä sääntö kato peräti, ja ne, jotka tahtowat joita-
kuita muutoksia, joita kylälliset vapaaehtoisesti ei suostu
telemään, saawat kihlakunnanoikeuden kautta sitä yrittää
asianomaisten läsnäollessa toimeen saattaaksensa. Ohlā
boställi taloin asujamet ovat welvollijet noudattamaan
Kylän Ajetusta, kato kuitenkin se heidän suhteensa erityi-
sesti sääty jakko 27 §; waan ewat he ainoastansa lange-
tettawat jakkoon ja edeswastaukseen, jota muillekin sääty
on Niinkuin palkkaa jakkoin ulospanttaamisesta ei mak-
seta, ei kruunun soudi taikka nimismies liioin taida tul-
la wainatulsi Oltermanniin oikeudelta päälle panduin jak-
koin ulosottamisen kansja, waan mahtawat ne ulosotettaa
Oltermannilta ynnä hänen lautamiestensä kansja; ja joka
itsensä määrättää kärjineensä luulee, walittakoon Kihla-
kunnan Oikeudessa, jolla tawalla 32 § niinmuedoin on
muutettu. Se muutos tehdään 33 § että jos kylän oi-
keuden päätös on annettu lyhyemmän ajan sijällä kuin
kuukautta ennen ensi tulewaa laillista käräjää, on wali-
tuksen aika enätty toiseen sen jälkeen tulewaan käräjään.
Ja tulewat ne §§ Kylän Ajetuksessa, jotka tällä tawalla

omat wahvistetut uloskuulutetuissa yhteisessä Pitäjän kouluksessa ylösluettavaksi ja Pitäjän miehille ilmoitettavaksi Kylän Asetuksessa tehdyt muutokset.

Kihlakunnan oikeuden puolesta:

G. J. SÖLFVERARM.

Örordnattu.

Jälkeen elämiseksi ylösluettu yhteisessä pitäjän kouluksessa s. 3 p. Kesäkuussa 1833.

Pitäjän koulun puolesta:

J. R. AEJMELÄUS.

N. G. POLVIANDER.

